

CANÇONS DES DE MENORCA: JOANA PONS I SES GUITARRES

Llúcia Pons i Pons

Caramella

88

MÚSICA I CULTURA POPULAR

Amb na Joana ens coneixem des de fa uns quants anys, quan ella s'encarregava del bar de l'IES Pasqual Calbó i Caldés (Maó) i ens feia unes paelles boníssimes; a més de ser bona cuinera, sempre estava alegre i tenia una cançó a punt per animar a tothom. Per açò, tornar a conversar amb ella i intentar transmetre tota la seva calidesa humana i artística és tot un plaer.

Na Joana em conta com van ser els inicis del seu caminar per la música. Em diu que quan tenia cinc anys ja cantava tan bé que un empresari català se la volia endur a Barcelona com a nena prodigi, i ja tenim la primera discussió a ca seva: son pare no ho veia clar i sa mare pensava que ho havien de provar.

I amb la passió per la música i sense que ningú no li ensenyés a cantar, va seguir alegrant la gent que l'envoltava. Fins que va decidir que s'hi volia dedicar d'una manera més ferma, encara que la família no acabava de creure que anés més enllà d'una simple afició. Quan tenia uns trenta anys va començar amb uns altres companys i els van proposar d'enregistrar un disc a nivell nacional, però ella va trobar que no havien de començar la casa per la teulada i va dir que no, «perquè les coses s'han de fer a poc a poc». I va seguir amb el seu primer grup fent un poc de tot, però també música menorquina fins que un component va haver de marxar i el grup es va dissoldre.

I na Joana va estar quatre anys sense fer res més que feina per acabar de pagar l'equip de so. Mentre,

PHOTO: ENRIQUE PERE

Joana Pons a Ondara
(La Marina Alta),
juliol del 2001.

però, anava provant amb diferents músics «perquè tenia el corc de la música ben endins». Llavors, arran d'un festival benèfic, va conèixer en Xavi Camps, que tenia 16 anys, i més tard en Toni Sintès; van veure que s'entien i així van començar a fer cosetes: festes particulars, qualche ball... S'hi va incorporar na Gràcia amb la guitarra i van començar a rallar d'anar a gravar. Ho havien de provar i s'hi van llançar. La primera gravació va ser *Passejant per Son Pons* (1991) i després van fer *A prop de la mar* (1993), que es van finançar ells mateixos. En un principi no es van dedicar només a les cançons menorquines perquè la perspectiva de

sortir fora de l'illa llavors no hi era i havien d'intentar agradar al màxim de públic possible per tenir un mercat. Després, la companyia discogràfica Blau els va demanar de gravar amb ells i van poder fer el que més volien. La seva feina ha anat a poc a poc, pas a pas, perquè com diu na Joana, «no ens hem conformat mai amb un no, hem estat lluitadors i sempre anam a una».

Tot d'una recollien cançons de sempre, tant en català com en castellà, per passar després només a les menorquines incorporant-hi cançons seves. La font d'inspiració són les pròpies vivències. A *S'encant*

d'una illa, n'hi ha moltes que contenen experiències personals, com la que dóna títol al compacte, que la va escriure quan va tornar a viure a Menorca després d'una temporada a fora: «Em vaig despertar a les 4.30 de la matinada, em vaig aixecar perquè no podia dormir, vaig agafar un paper i així mateix va quedar. Va sortir així. No m'ha passat mai més. Quan es va gravar la cançó, feia anys que estava escrita». O el cas de l'«Esperança», que ralla d'una experiència molt forta ja que és un cant a la desesperació d'aferrar-se al darrer gram d'esperança abans de caure en una depressió. Els músics, amb els instruments, fan com una lluita entre ells fins que just abans de començar la lletra s'acaba la lluita i tornen a ajuntar-se perquè es senti «Quan més esfondrat estàs...». En Toni també n'escriu qualcuna, com la d'«A prop de la mar», dedicada a sa mare, al sentiment que devia tenir en veure que es moria i deixava tots aquells infants. Ell era molt petit quan va morir i el seu record li va inspirar aquesta lletra.

Quan van anar a Palma a gravar van poder contactar amb empreses d'allà, van enviar el material que tenien i na Joana recalca que «sempre ens hem mogut nosaltres, sempre». Llavors els van cridar per cantar a l'aniversari dels 15 anys de TVbaleàr i els van donar una empenta. Arran d'anar a Mallorca van poder conèixer la trobada de Música Viva de Vic i van decidir anar-hi. Els va costar un ull de la cara, perquè van ser l'únic grup particular que muntava un estand; van llogar un ordinador, van posar el CD-Rom de *S'encant d'una illa*, amb imatges de Menorca, van dur mapes d'aquí... Van demanar ajuda a les institucions, però no en van trobar gaire, com sempre. Allà van fer una actuació en directe i van veure'ls diferents productors. Arran d'açò van actuar al País Basc i van conèixer n'Iñaki Peña del *Trébede* de RN3. El programa *Hidrogen* de TV3 els va entrevistar i així es van començar a promocionar una mica. A través de n'Iñaki

Peña, «que ens ho ha donat tot», van connectar amb en Paco Díez del grup La Bazanca (Valladolid), que va venir a Menorca a cantar al desè aniversari del grup. Han actuat en directe al *Trébede*, han anat a Sòria, Zamora, Valladolid, Palència, Conca..., han participat al festival folk de Segovia i el juny d'enguany han estat al Festacarrer d'Ondara (Alacant) i al festival d'havaneres de Palafrugell on va causar expectació per ser l'única dona que hi ha participat.

Amb l'esforç personal i sense gaire ajut per part de les institucions, el grup de na JOANA PONS I SES GUITARRES ha sabut tirar endavant i demostrar que fan una feina ben feta. Ella ens comenta que «és trist que les institucions no ens recolzin, perquè intentam salvar les cançons tradicionals i tant de bo hi hagués més gent que ho fes. Si aquestes cançons no es graven es moriran, perquè el temps en què les mares es quedaven a ca seva i les cantaven als seus fills ja ha passat a la història».

El grup fa una feina de recerca important, tant de música com de lletres. La cançó «Port Maó» els va costar tres anys d'aconseguir i ho van fer a través d'unes senyores angleses que la tenien en un disc antic i la cantaven de petites; els van passar la cançó i ells l'han traduïda al menorquí. De cançons de Menorca, ja en queden poques, però arran dels enregistraments, hi ha gent que els dóna altres lletres o els comenta altres versions o altres paraules diferents, segons el poble d'on són. «I clar, sempre penses que si haguessis cercat més ho hauries trobat, però és molt difícil».

Na Joana no pot estar inactiva, sempre té alguna cosa entre mans i aquesta constància i ganes de fer són la força que l'empeny a tirar endavant, així com el creure en una il·lusió que tenia i que s'ha anat fent realitat. Com ella diu, «ador la nostra música i intent donar-la a conèixer amb tot el

carinyo del món. Intentam fer-ho el màxim de bé i el més honradament possible». I si escoltau les seves cançons, veureu com s'hi nota aquest sentiment.

Ara han tret un nou disc, *Influències*, en el qual volen donar a conèixer diferents cançons que ens ha deixat tanta gent que ha passat per l'illa. Ells mateixos diuen que, «basats en la senzillesa de la música feta en el moment, al costat del mar o en alguna trobada d'amics, volem presentar el que som: gent que estima la terra perquè en té molt poca, la mar que ens envolta, les influències, cada vegada més fortes, de la gent que ens visita; tot açò i el que ens van ensenyar els nostres avantpassats». Val la pena escoltar-lo.

DISCOGRAFIA

- *Passejant per Son Pons* (1991).
- *A prop de la mar* (1993).
- *Cançons de Menorca* (1994).
- *Ca meva, ca vostra* (1995).
- *S'encant d'una illa* (1998).
- *Cançons de mar i d'amor mediterrànies* (1998).
- *Influències* (2001).

Contacte:

JOANA PONS I SES GUITARRES
C/ Sant Antoni, 56
07710 Sant Lluís (Menorca)
Tel.: 971 366 500/971 372 251
c/e: tonisintes@eresmas.es